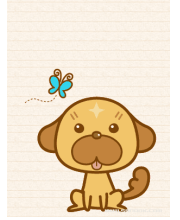

สวัสดีครับ Mr. caplet ฉบับนี้ มีเรื่องน่าสนใจ ที่พบเจอกันบ่อย ๆ คำถามเกี่ยวกับการฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้า Mr. caplet นำข้อมูลดี ๆ จากแนวเวชปฏิบัติโรคพิษสุนัขบ้าและคำถามที่พบบ่อยของกลุ่มโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ปี 2555 มาฝากกันครับ

คำถามที่พบบ่อยเรื่องวัคซีนพิษสุนัขบ้า

1. การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเข็มแรกเป็น ID เข็มที่ 2 จะฉีดเป็น IM ได้หรือไม่

คำตอบ ไม่ได้ ควรฉีดด้วยวิธีเดียวกันจนครบชุดไม่ว่าจะเป็นกรณีที่ฉีด ID หรือ IM

2. การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าและ RIG มีข้อห้ามในเด็กและหญิงมีครรภ์หรือไม่

คำตอบ ไม่มีข้อห้าม เพราะเป็นวัคซีนเชื้อตายที่มีความปลอดภัยและกระตุ้นระบบภูมิคุ้มกันได้ดีทั้งในเด็กและผู้ใหญ่ รวมทั้งหญิงมีครรภ์ ซึ่งในรายงานการวิจัยของนายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุตินวณิช อดีตผู้อำนวยการสถานเสาวภาที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ สนับสนุนว่าไม่มีอันตรายต่อหญิงมีครรภ์ และเป็นที่ยอมรับทั่วโลก ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากองค์การอนามัยโลกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545

3. ผู้สัมผัสโรคพิษสุนัขบ้าได้รับการฉีดวัคซีน Verorab มาก่อน แล้ววัคซีนหมด วัคซีนที่ได้รับมาเป็น PCEC (เปลี่ยนยี่ห้อวัคซีน) จะฉีดต่อกันได้หรือไม่

คำตอบ ได้ เฉพาะกรณีที่ฉีดเข้ากล้ามเนื้อและหาวัคซีนชนิดเดิมไม่ได้เท่านั้น แต่ถ้าเป็นการฉีดเข้าในผิวหนังไม่ควรเปลี่ยนให้หาวัคซีนชนิดเดิมมาฉีด

4. การฉีดวัคซีนแบบเข้าในผิวหนัง (ID) หรือเข้ากล้ามเนื้อ (IM) สามารถกระตุ้นภูมิคุ้มกันได้เท่ากันหรือไม่

คำตอบ ตามผลการศึกษาวินิจฉัย พบว่ามีประสิทธิภาพในการป้องกันและกระตุ้นระดับภูมิคุ้มกัน คล้ายคลึงกัน แต่ในบางกรณี เช่น ผู้ติดเชื้อ HIV หรือผู้มีภาวะภูมิคุ้มกันเสื่อม การฉีดวัคซีนแบบเข้ากล้ามเนื้อสามารถกระตุ้นภูมิคุ้มกันได้ดีกว่า

5. ถ้าผู้สัมผัสโรคฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในวันที่ 0, 3 และ 7 แล้วสุนัขยังมีชีวิตอยู่ ต้องฉีดเข็มที่ 4 และ 5 หรือไม่

คำตอบ ไม่จำเป็น เพราะในกรณีที่กักขังสุนัขไว้สังเกตอาการได้ เมื่อเวลาผ่านไป 10 วันหลังถูกกัด สุนัขยังปกติ ให้หยุดฉีดวัคซีนได้ พร้อมอธิบายให้เข้าใจว่า เป็นการได้รับวัคซีนป้องกันโรคล่วงหน้า หากถูกกัดอีกควรแจ้งให้แพทย์ทราบว่า เคยได้รับวัคซีนแบบป้องกันล่วงหน้ามาแล้วแพทย์จะพิจารณาให้วัคซีนเข็มกระตุ้น

6. ถ้ากรณีเคยฉีดครบ 3 เข็ม แต่ถูกกัดอยู่เรื่อยๆ เกือบทุก 3 เดือนหรือ 5 เดือน (ชอบเลี้ยงสุนัขจรจัด) จะให้ฉีดอย่างไร

คำตอบ - ถูกกัดภายในเวลา 6 เดือนหลังเข็มสุดท้าย ให้ฉีดกระตุ้น 1 เข็ม ถ้าเกิน 6 เดือน ให้ฉีดกระตุ้น 2 เข็ม ในวันที่ 0 และ 3 โดยถือเอาเข็มกระตุ้นสุดท้ายเป็นหลัก

- ควรแนะนำให้ผู้สัมผัสโรคเปลี่ยนพฤติกรรมในการเลี้ยงสัตว์ ต้องระวังไม่ให้ถูกกัด

7. การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในช่วง 3 เข็มแรก สามารถเลื่อนนัดได้ไม่เกินกี่วัน จึงไม่ต้องเริ่มฉีดใหม่ เนื่องจากผู้ป่วยต้องเดินทางออกต่างจังหวัดบ่อยครั้ง ทำให้มารับการฉีดวัคซีนไม่ตรงตามกำหนดนัด

คำตอบ ควรอธิบายให้ผู้สัมผัสโรคทราบถึงความสำคัญของการได้รับวัคซีน 3 เข็มแรกให้ตรงตามกำหนดนัด ไม่ควรคลาดเคลื่อน

8. การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในวันที่ 0, 3, 7 กรณีผู้ป่วยฉีดนัดในเข็มที่ 2 แต่มาฉีดในเข็มที่ 3 ควรทำอะไรให้ฉีดต่อหรือเริ่มใหม่

คำตอบ - ขณะนี้ WHO ยังไม่มีคำแนะนำใดๆ เกี่ยวกับการผิดนัดในการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าภายหลังถูกกัด การฉีดวัคซีนต้องฉีดให้ได้ 3 เข็มภายใน 7 วันหลังจากการฉีดวัคซีนเข็มแรก เพื่อให้มีระดับภูมิคุ้มกันสูงในระดับที่ป้องกันโรคได้ในวันที่ 14 จึงควรอธิบายให้ทราบถึงความสำคัญของการมารับวัคซีน 3 เข็มแรกตรงตามกำหนดนัด

- กรณีผู้สัมผัสโรคไม่มาตามกำหนดนัดหมาย อาจคลาดเคลื่อนไปบ้าง 2-3 วัน ให้ฉีดวัคซีนต่อเนื่องไปโดยไม่ต้องเริ่มนับใหม่

9. สมมติมีผู้สัมผัสโรค 3 ราย มารับวัคซีนเข็มที่ 2 Day 3 ไม่ตรงตามกำหนดนัด ดังนี้

- รายที่ 1 มารับ D4
- รายที่ 2 มารับ D5
- รายที่ 3 มารับ D6 ควรนัดผู้ป่วยแต่ละรายมารับวัคซีนเข็มที่ 3 เมื่อใด

คำตอบ สำหรับรายที่ 1 และรายที่ 2 อาจฉีดเข็มที่ 3 ใน D7 ส่วนรายที่ 3 อาจฉีดเข็มที่ 3 ใน D8 หรือ D9 และอธิบายให้ผู้สัมผัสโรคเข้าใจว่าไม่สามารถรับรองความปลอดภัยจากการมาผิดนัดเอง และลงนามกำกับไว้เป็นหลักฐานด้วย

10. การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในวันที่ 0,3,7 ถ้ามีความจำเป็นต้องเลื่อน ควรเลื่อนได้กี่วัน

คำตอบ ยังไม่มีข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญระบุชัดเจนว่าสามารถเลื่อนนัดได้กี่วัน เพียงแต่อนุมานว่า ถ้าฉีดวัคซีนได้ครบชุดให้เร็วที่สุด จะทำให้มีระดับภูมิคุ้มกันพ้นระยะฟักตัว การเลื่อนนัดไม่เกิน 24-48 ชั่วโมง อาจมีผลกระทบต่อการสร้างแอนติบอดีไม่มากนัก ยังอยู่ในเกณฑ์ที่พอรับได้ แต่ในความเป็นจริงการฉีดวัคซีน 3 เข็มแรกไม่ควรเลื่อนนัด

11. การฉีด RIG สำหรับผู้สัมผัสโรคพิษสุนัขบ้า จะได้ประโยชน์ในกรณีใดและควรฉีดภายในระยะเวลาเท่าไร

คำตอบ

1. กรณีที่สัมผัสโรคระดับความเสี่ยงกลุ่มที่ 3
2. ควรฉีด RIG ให้เร็วที่สุด ถ้าจะให้ได้ดีควรฉีดภายใน 48 ชั่วโมงหลังสัมผัสโรค ไม่แนะนำให้ฉีด RIG หลังจากเริ่มฉีดวัคซีนเข็มแรกเกิน 7 วันไปแล้ว เพราะ RIG จะไปขัดขวางการสร้างภูมิคุ้มกันจากการฉีดวัคซีน

12. ในกรณีที่ไม่มี ERIG หรือ HRIG จึงไม่ได้ฉีดให้ในขณะนั้น เมื่อมียาจะตามผู้สัมผัสโรคกลับมาฉีดได้หรือไม่

คำตอบ ได้ แต่ไม่ควรเกิน 7 วันหลังเริ่มฉีดวัคซีนเข็มแรก ถ้าจะให้ได้ดีควรฉีดภายใน 48 ชั่วโมงหลังสัมผัสโรค

ฉบับนี้อาจไปก่อนละครับ เจอกันใหม่ฉบับหน้า สวัสดีครับ

Mr. Caplet

กลุ่มงานเวชปฏิบัติ โรงพยาบาลอุดรธานี